Uporabniki mobilnih telefonov med pragmatičnostjo in ekspresivnostjo

Franc Trček[1], Rok Platinovšek[2]

POVZETEK: Namen prispevka je analiza pragmatičnega vs. ekspresivnega odnosa do mobilnega telefona pri slovenskih uporabnikih. Pri tem nas predvsem zanima, kolikšen je delež ekspresivnih uporabnikov ter kdo sploh tvori to skupino, ki jim mobilni telefoni in nameni njihove uporabe pomenijo več kot le pragmatično orodje za pogovarjanje in pošiljanje kratkih sporočil. Pri analizi izhajamo iz May-Hearnove teze o personifikaciji mobilnih telefonov in njihove uporabe. Ob abstrahiranju rezultatov analize pa lahko celo trdimo, da se uporabniki mobilnih telefonov med seboj razlikujejo zgolj glede na eno samo dimenzijo – nekakšno posplošeno intenzivnost uporabe. Ko pa poskušamo znotraj omenjenih skupin prepoznati bolj specifične profile, nam analizo začne oteževati dejstvo, da so vse uporabljene spremenljivke med sabo visoko korelirane, kar našo pozornost na koncu usmeri k dometu premalo konceptualiziranih anketnih vprašalnikov in alternativnim metodam zbiranja podatkov.

Čeprav so se mobilni telefoni hitro razširili v množično uporabo, so bili celo desetletje v senci tako politično-razvojne kot tudi akademske osredotočenosti na internet . Gotovo obstaja več razlogov za manj raziskovalnega navdušenja nad mobilno telefonijo v devetdesetih. Prvega lahko iščemo v relativni preprostosti in izostanku estetske komponente pri zgodnjih generacijah mobilnih telefonov. Mobilne telefone prve in druge generacije smo uporabljali predvsem za pogovarjanje in pošiljanje kratkih sporočil (SMS). To je sicer povzročilo nekoliko drugačno organizacijo osebnih socialnih omrežij ter časovno-prostorskih poti, a se nismo pretirano poglabljali v dolgoročnejše posledice, ki jih ta (re)organizacija prinaša.

Čeprav je izrazito povečana dostopnost »zgolj« pogovarjanj, ki so ga že od samega začetka omogočali mobilni telefoni, prinesla številne spremembe pri (re)organizaciji socialnih omrežij, je bilo to v začetku nezadosten razlog za porast raziskovalnih interesov. So pa te nove oblike dogovarjanja, pogovarjanja in pogosto zgolj kratkočasnega klepetanja dokaj zgodaj pritegnile strokovnjake s področja diskurzivnih študij. Ti so, izhajajoč iz raziskovalnih izkušenj glede uporabe stacionarnih telefonov, predvsem poskušali ugotavljati, v čem se diskurzivne prakse ob uporabi mobilnih telefonov razlikujejo od praks, značilnih za uporabo stacionarnih telefonov. V teh pionirskih diskurzivnih študijah so se npr. ukvarjali z razlikami ob začetku pogovorov. Tako se je pokazalo, da za stacionarne telefone značilni uvodni stavek »Živijo/Kako si?« zamenja otvoritveno vprašanje »Kje si?/Ali motim?« (več o tem glej v Hutchby in Barnett 2005).

Razlog za zapoznel raziskovalni interes lahko iščemo tudi v dejstvu, da prihajajo prevladujoče »modne smernice« na področju družboslovja pretežno iz Združenih držav Amerike oziroma iz anglosaksonskega akademskega in govornega območja. Dejstvo pa je, da so Združene države Amerike – za razliko od uporabe interneta – v primerjavi z Evropo in razvitimi azijskimi državami zaostajale in še

---

[1] Dr. Franc Trček (franc.trcek@guest.arnes.si) je docent na Fakulteti za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

[2] Rok Platinovšek je študent Družboslovne informatike na Fakulteti za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

vedno zaostajajo glede razvoja mobilne telefonije in množičnosti uporabe mobilnih telefonov (primerjalne indikatorje informacijske razvitosti glej na spletnem portalu ITU – International telecommunication Union www.itu.int).
Šele v zadnjih generacijah mobilni telefoni postajajo multimedijske naprave in z dokaj agresivnim marketingom vedno bolj tudi modno-estetski dodatki. S pestrostjo oblik in naborov možnih uporab naj bi – kot nas prepričuje telekomunikacijska industrija – izražali predvsem življenjske filozofije uporabnikov. Razlog za porast raziskovalnega zanimanja glede pestrosti uporab mobilnih telefonov v zadnjih treh, štirih letih je verjetno tudi posledica »odčaranosti« tako političnoteleoloških napovedi kot tudi teoretično-konceptualnih in metodološko-empiričnih ukvarjanj družboslovcev s fenomenom interneta (glej Mosco 2004, Terranova 2004, Ghering (ed.) 2004). Če pa pogledamo slovensko družboslovje, ugotavljamo, da je, razen redkih izjem (Križan 2005), resnejša empirična in teoretsko-konceptualna obravnava uporabe mobilnih telefonov šele pred nami.
Kot enega od mejnikov v družboslovnem konceptualiziranju fenomena mobilna telefonija lahko navedemo zbornik Perpetual Contact, ki je leta 2002 izšel pri založbi Cambridge University Press in sta ga uredila James E. Katz ter Mark Aakhus . V njem skupina avtorjev v prvem delu opiše množičnosti in specifičnosti uporab mobilne telefonije na prelomu tisočletja predvsem v takrat najbolj razvitih telekomunikacijsko-informacijskih družbah. V nadaljevanju pa poskušajo skozi teoretske konceptualizacije odgovarjati na nekatere pomembne družbene spremembe, zlasti glede vsakdanje organizacije delovanja posameznikov in skupin, ki jih prinaša množična uporaba mobilnih telefonov. Ob tem pogosto citiranem zborniku se je v letih 2001–2006 pojavila še vrsta monografij, ki pri ukvarjanju s fenomenom mobilne telefonije segajo od analiz posebnosti uporab v posameznih družbah (Ito , Okabe , Matasuda (eds) 2005) do filozofskih razprav o mobilnih telefonih in njihovi uporabi (Myerson 2001).
V teh aktualnih družboslovnih obravnavah fenomenov vsakdanje uporabe mobilnih telefonov se nam kaže mobilna tehnologija na prehodu iz druge v tretjo generacijo kot najbolj množičen in tudi najbolj pestro uporabljan informacijskokomunikacijsko osebni pripomoček. Ena od vodilnih avtoritet na področju družboslovnih analiz fenomenov mobilne tehnologije Leopoldina Fortunati z Univerze v Vidmu gre celo tako daleč, da trdi, da je vloga mobilnih telefonov tako pomembna, da je sprožila četrto komunikacijsko revolucijo (Fortunati 2005: 2). Ob pestrosti uporab se ne odpirajo le klasična družboslovna vprašanja o »napačnih, nenačrtovanih « uporabah novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij, ampak se nam odpira spekter vprašanj, ki segajo od estetskih, sociolingivističnih, (sub)kulturnih pa vse do vedno aktualnih socioloških vprašanj o osamosvajanju in povezovanju (več o tem vprašanju glej v Mlinar 1994), ki se v pojavni obliki običajno zastavljajo kot vprašanja o (občutku) varnosti in nadzora.
Mobilni telefoni so tako v večjem segmentu postali samoumevno, banalno orodje za časovno-prostorsko organizacijo našega vsakdanjega delovanja (Jauréguiberry 2000) v delovnem kot tudi v bivalnem in prostočasovnem okolju. Za najstniške in študentske uporabnike, ki so zelo pogosto predmet zgodnjih študij primerov uporab, so nekaj tako samoumevnega, da pogosto to izražajo s trditvami, da brez »mobija ne bi mogli živeti«. Pri poskusu poizvedbe o neuporabnikih mobilne tehnologije med dodiplomskimi študenti pri seminarju Kibernetske (sub)kulture na Fakulteti za družbene vede v letu 2006 so se ob vprašanju, ali poznajo kolega ali kolegico, ki ne uporablja mobilnega telefona, le s težavo spomnili dveh primerov.

Enega od njih so pospremili s stigmatizirajočim pojasnilom: »ona je že itak mal' svoja/čudna, in to je njen kontrakulturni atitude«. Predvsem pa se je vrsti nestandardiziranih usmerjenih razgovorov o pomenu mobilnih telefonov in načinih njihove uporabe, ki smo jih opravili na seminarju, izkazalo, da je – v primerjavi z mlajšimi srednješolskimi in osnovnošolskimi uporabniki, ki pogosto vidijo mobilne telefone tudi kot mehanizem nadzora s strani staršev (glej Ito & Matsuda 2005, Charlton et al. 2002, Yoon 2003) – za študente mobilni telefon ključen pripomoček pri organizaciji delovanja v prepletu konkretnih socialnih omrežij, ki jim pripadajo. Ob tem pogosto gledajo nanj kot na neke vrste fizično zaščito, ki zagotavlja večjo varnost , ko se »sprehajamo z mobijem v roki« (več o haptičnem občutku varnosti, ki nam jo zagotavlja mobilni telefoni, glej v Rae Cooley 2004).

Kljub aktualnosti raziskovalnega področja, s katerim je seveda povezano naraščanje števila objav, je odgovor na vprašanje »Kaj vse je mobi?« še vedno (pre)obsežen raziskovalni problem. Na sedanji stopnji soočanja z raziskovalno problematiko še ne moremo govoriti o neki koherentni teoretski konceptualizaciji uporabe mobilnih telefonov, ki bi nam lahko služila kot izhodišče oziroma teoretična osnova za naš raziskovalni poskus razumevanja slovenskih uporabnikov mobilne telefonije.

Vsekakor se lahko strinjamo s tezo Maya in Hearna (2005), da so mobilni telefoni personificiran (pogosto tudi tehno fetišiziran) medij emancipacije, skozi katerega se nam v eni od najbolj transpartentnih oblik kaže tudi kulturna ekonomija industrije kreativnosti oziroma kot to lepo povesta avtorja (2005: 201): »… se mobilni telefon perfektno prilega ideologiji individualistične omrežne družbe«. Seveda pa moramo pripomniti, da se z uporabo mobilnih telefonov dogaja podobno kot z banalizacijo uporabe interneta (o banalizaciji uporab novih informacijskokomunikacijskih tehnologij glej v Graham 2004). Velika množica uporabnikov ga uporablja pragmatično in nereflektirano nekje med antipodoma »nujno zlo« vs. »brez njega mi živeti ni«. Tako banalizacija »nujnega zla« na individualni ravni kot tudi poudarjanje osebnega sloga z izbiro določenega mobilnika ter predvsem z izbirami melodij, grafično-animacijskih prikazov, zaščitnih pokrovčkov, etuijev za mobilne telefone in podobnega potrjujejo May-Hearnovo tezo o mobilnih telefonih kot medijih, lahko bi rekli tudi označevalcih emancipacije.

Namen našega prispevka je ravno poskus analize pragmatičnega vs. ekspresivnega odnosa do mobilnega telefona pri slovenskih uporabnikih. Pri tem nas predvsem zanima, kakšen je delež ekspresivnih uporabnikov ter kdo sploh tvori to skupino, ki jim mobilni telefoni in nameni njihove uporabe pomenijo več kot le pragmatično orodje za pogovarjanje in pošiljanje kratkih sporočil. Pri analizi izhajamo iz že omenjene May-Hearnove teze (glej May & Hearn 2005) o personifikaciji mobilnih telefonov in njihove uporabe. Trdimo torej, da mobilni telefon ni zgolj komunikacijsko sredstvo, ampak vedno bolj tudi nosilec sporočila o našem osebnem slogu. Naše idealnotipsko razumevanje ekspresivnosti uporab gre torej predvsem v smeri informacijske pismenosti, ki je običajno povezana s pozitivnim odnosom do informacijsko-komunikacijskih tehnologij in njihove uporabe (glej Trček 2003).

Empirični vir naše analize temelji na prvi obsežnejši družboslovni anketni raziskavi o uporabah in odnosih do mobilnih telefonov znotraj projekta Raba interneta v Sloveniji (SURS /RIS 2005). Žal je tudi ta anketna raziskava podlegla tipičnim hibam, tako značilnim za slovensko družboslovno anketno raziskovanje, ki so v veliki meri posledica časovne in finančne omejenosti. Te se kažejo

predvsem v pomanjkanju finančnih sredstev in časa, namenjenega iskanju sku pnega konceptualnega, če že ne globlje teoretičnega, izhodišča. Naša sekundarna analiza je tako ujeta v nabor obstoječih spremenljivk, ki na eni strani v obliki (ne)strinjanja s trditvami o mobilnih telefonih in njihovi uporabi merijo stališča anketirancev o mobilnih telefonih, na drugi strani pa so nam bile na razpolago spremenljivke, ki merijo različne vidike pogostosti uporab mobilnega telefona. Ker v načrtovanju anketnega vprašalnika ni bilo poglobljenega konceptualnega razmisleka o pragmatičnosti in ekspresivnosti uporab mobilnih telefonov, sta nam bila navedena vsebinska sklopa spremenljivk najbližji možni izbor za našo analizo. Seveda lahko pozorni bralec našega prispevka upravičeno kritizira »neteoretičnost« in delno metodološko spornost našega pristopa, vendar menimo, da je pragmatična strokovna odločitev, ki ne skriva konceptualne šibkosti ter se ne zateka v kamuflažo problematičnosti pristopa z velikimi teorijami, edini možni izhod za našo »tipajočo« analizo pestrosti odnosov glede uporabe mobilnih telefonov v Sloveniji.

1.0 Izbira spremenljivk

V preliminarnih analizah je postalo očitno, da so vse spremenljivke, ki opisujejo uporabnikov odnos do mobilnega telefona, med seboj visoko korelirane – kdor mobilni telefon pogosto uporablja, je nanj navezan, se ob uporabi zabava, uporablja veliko število storitev itd. To dejstvo pa določanje tipičnih profilov uporabnikov nekoliko zaplete, saj je nevarno, da bi izbrali tak nabor spremenljivk, ki bi meril predvsem eno dimenzijo (nekakšno posplošeno intenzivnost uporabe), posledično pa bi metode razvrščanja uporabnike razvrstile med protipola »intenzivni uporabniki« in »neintenzivni uporabniki«.
Ker smo hoteli, da bi z razvrščanjem dobili vsebinsko bolj bogato rešitev, smo veliko pozornosti namenili naboru spremenljivk, za katerega smo si želeli, da je večdimenzionalen, torej da se v faktorski analizi tega nabora razkrijeta vsaj dva pomembna dejavnika. Zaželena lastnost razkritih dimenzij pa je tudi zanesljivost merjenja, zato smo pri izbiri indikatorjev upoštevali tudi vrednost Crombachovega koeficienta vsakega od faktorjev.
Pretežen del spremenljivk, ki smo jih vključili v končni nabor, so indikatorji strinjanja s trditvami, ki se nanašajo na anketirančev odnos do mobilnega telefona (glej Tabelo 3, razen zadnjih dveh vrstic). Gre za trditve, v katerih anketiranci na lestvici od 1 do 5 ocenjujejo pomen estetsko-oblikovnih lastnosti svojega mobilnika, njegov pojavni efekt (oceno mobija s strani drugih), navezanost nanj in (ne)zabavnost uporabe.
V nabor smo vključili še spremenljivko, ki opisuje, koliko različnih storitev mobilnega telefona njegov lastnik uporablja ter tudi intenzivnost uporabe »ostalih storitev« v tipičnem dnevu. Pomagali smo si s spodnjim sklopom vprašanj.
Anketiranci so ocenjevali pogostost uporabe vsake od storitev, pri čemer so bili možni odgovori »nikoli«, »občasno«, »mesečno«, »tedensko«, »dnevno« ter »ne poznam«.

Tabela 1: Nabor storitev

	Storitev	Delež vsaj »občasno«
a	preusmeritev klicev	21 %
b	tiho zvonjenje	71 %
c	izmenjava melodij med mobilnimi aparati	27 %
d	dostop do računalnika (Bluetooth, IR)	10 %
e	telefonski predal (tajnica)	13 %
f	imenik telefonskih številk	94 %
g	opomnik (osebni organizator)	32 %
h	budilka, alarm	64 %

Na podlagi odgovorov smo oblikovali novo spremenljivko (v besedilu je označena kot »Število različnih uporabljanih storitev«). Če je anketiranec prav za vsako od storitev odgovoril, da je »nikoli« ne uporablja ali »ne pozna«, je vrednost nove spremenljivke nič. Če pa je anketiranec odgovoril, da določeno storitev uporablja vsaj »občasno«, smo mu prišteli eno točko pri vrednosti nove spremenljivke. Spremenljivka »Število različnih uporabljanih storitev« se torej razteza med vrednostima nič in 8 – v vzorcu je bilo 17 anketirancev, ki ne uporabljajo (oz. ne poznajo) prav nobene od naštetih storitev, ter štirje anketiranci, ki prav vsako od storitev uporabljajo »občasno« ali pogosteje. Število različnih uporabljanih storitev se v grobem porazdeljuje normalno.
Za uporabo v analizi smo preoblikovali še eno spremenljivko. Anketno vprašanje se je glasilo:
»V povprečju koliko časa v tipičnem delovnem dnevu porabite za druge aktivnosti z mobilnim telefonom (igre , SMS , MMS , WAP , internet ipd.)?«
Porazdelitev odgovorov na to vprašanje je nekoliko neugodna za uporabo v analizah, saj se nakazuje polimodalnost (zgostitve okrog »okroglih« vrednosti – 5 minut, 10 minut, 30 minut itd.) ter izrazita asimetričnost v desno. Da bi se vsaj približali normalni porazdelitvi, smo odgovore razvrščali po dokaj arbitrarnem ključu,33 s čimer smo dosegli še sprejemljivo odklanjanje od normalne porazdelitve.

2.0 Faktorska analiza

Na izbranih spremenljivkah smo opravili faktorsko analizo. Ker so faktorji med seboj visoko korelirani,[44] smo uporabili poševno rotacijo. Z vsebino izbranih spremenljivk smo merili na tri faktorje, kar se je potrdilo tudi v faktorski analizi – tri faktorje sugerira tako plaziščni diagram (»scree plot«) kot tudi pogoj lastnih vrednosti, večjih od 1. V spodnji tabeli so prikazane faktorske (pattern) uteži nad mejno vrednostjo 0,4.

Tabela 2: Faktorska analiza (metoda največjega verjetja), n = 512

[3] Z vrednostmi od 1 do 6 smo kodirali naslednje vrednosti: natančno 0 minut; od 0 do 5 minut; natančno 5 minut; natančno 10 minut; od 10 do 30 minut; natančno 30 minut; več kot 30 minut.

[4] Vsi trije ustrezajoči korelacijski koeficienti zavzemajo vrednosti med 0,40 in 0,45.

Faktor	1	2	3
	Prezentacijska vrednost	Intenzivna navezanost	Raznolikost uporabe
Videz mobilnega telefona je zame zelo pomemben.	1,03		
Ko kupujem nov telefon, je oblika zame pomembna.	0,45		
Pomembno je, kako drugi ocenjujejo moj mobilni telefon.	0,44		
Na nek način sem kar navezan na svoj mobilni aparat.		0,77	
Moj mobilni aparat je postal del mene samega.		0,90	
Brez mobilnega telefona bi se počutil odrezanega od sveta.		0,61	
Uporaba mobilnega telefona je zabavna.			0,53
Število različnih uporabljanih storitev			0,68
Intenzivnost uporabe ostalih storitev v tipičnem dnevu			0,79
Lastna vrednost	3,4	1,3	1,2
Pojasnjena varianca	38 %	15 %	13 %
Crombachov α	0,67	0,80	0,71

S tremi faktorji pojasnimo dve tretjini variance spremenljivk, vključenih v analizo. Prvi faktor pojasni nesorazmerno veliko variabilnosti, kar pa je ob že omenjenih visokih korelacijah faktorjev pričakovati. S tem ko s prvim faktorjem pojasnimo variabilnost prvih treh spremenljivk, smo namreč pojasnili tudi dobršen del variabilnosti ostalih spremenljivk, ki so s spremenljivkami prvega faktorja visoko korelirane.
Prvi faktor (prezentacijska vrednost) je povezan s sposobnostjo mobilnega telefona, da predstavlja osebo, ki ga nosi. Pomembna sta podoba mobilnega telefona, kot jo percipirajo drugi, ter sam videz mobilnega telefona.

Drugi faktor (intenzivna navezanost) opisuje, do kakšne mere je lastnik mobilnega telefona dopustil, da je ta aparat postal del njegove osebnosti, in s tem postal v njegovem življenju nepogrešljiv.

Tretji faktor (raznolikost uporabe) pa je povezan s širino spektra uporabe različnih storitev mobilne telefonije, intenziteto uporabe »drugih« storitev ter tendenco uporabnika, da se ob ukvarjanju z mobilnim aparatom kratkočasi.

3.0 Razvrščanje

Spremenljivke iz Tabele 2 smo standardizirali ter na standardiziranem naboru opravili hierarhično razvrščanje, ki ima pred drugimi metodami razvrščanja to prednost, da se ni treba vnaprej odločiti za število skupin (Ferligoj 1989: 25–26). Dendrogram sicer nakazuje, da bi bila najbolj »naravna« delitev na dve skupini (glej spodnjo sliko), a smo se odločili drevo združevanja rezati nekoliko niže (pri štirih skupinah), saj smo hoteli večje število skupin, ki se med seboj razlikujejo v več dimenzijah.

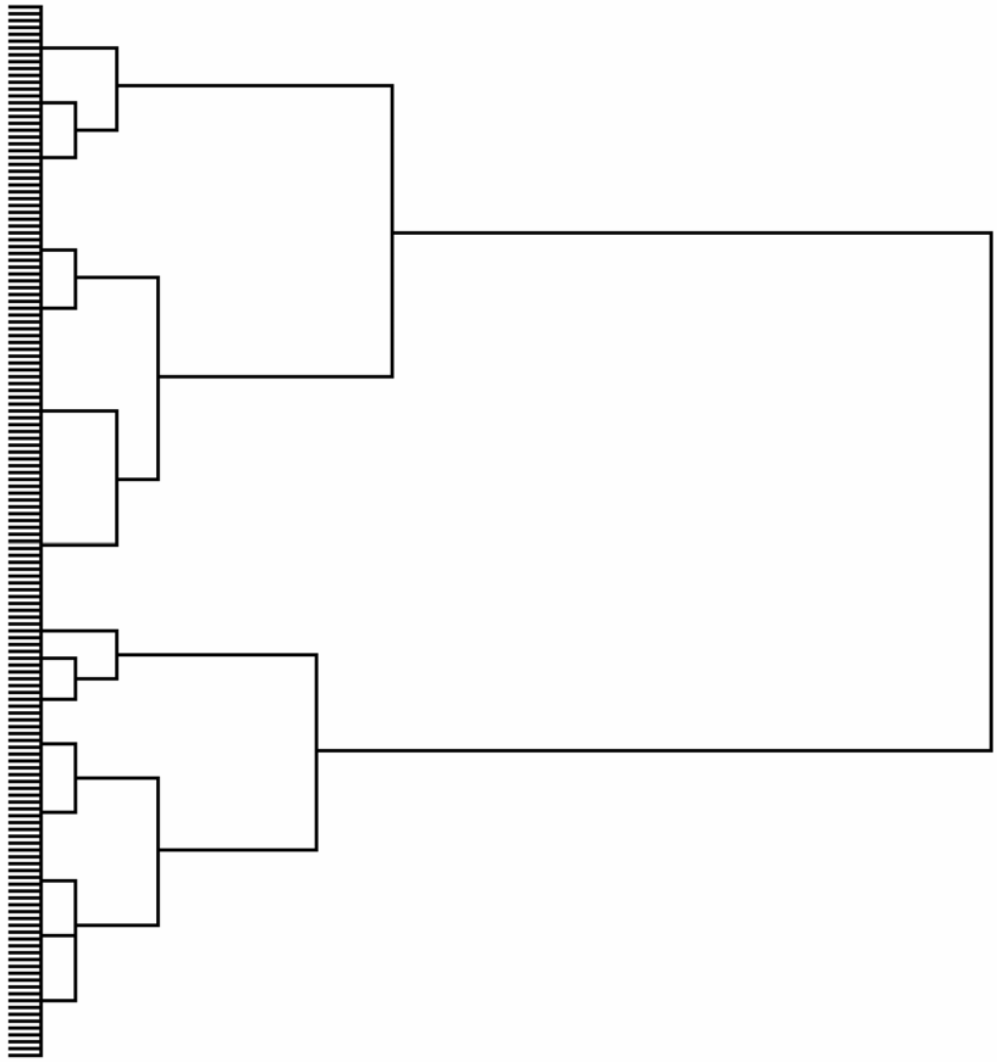

Slika 1: Dendrogram hierarhičnega razvrščanja uporabnikov mobilnikov

Da bi odpravili nekatere slabosti hierarhičnega razvrščanja (glej Ferligoj 1989: 74–75), smo dobljeno porazdelitev optimizirali še z razvrščanjem z voditelji (Kmeans), pri čemer so bili začetni voditelji določeni s hierarhičnim razvrščanjem.
V spodnji tabeli prikazujemo povprečja uporabljenih spremenljivk po dobljenih štirih skupinah.

Tabela 3: Povprečne vrednosti uporabljenih spremenljivk po dobljenih štirih skupinah (Wardova metoda, kvadrirana evklidska razdalja, standardizirane spremenljivke, optimizirano z metodo voditeljev)

Skupina	1	2	3	4	
	Mobiekshibi-cionisti	Mobientuziasti	Zadržani pragmatiki	Navezani uporabniki	skupaj
Število enot v skupini	62	141	172	137	512
Videz mobilnega telefona je zame zelo pomemben.	3,71	2,79	1,32	1,58	2,08
Ko kupujem nov telefon, je oblika zame pomembna.	4,00	3,99	2,36	2,55	3,06
Pomembno je, kako drugi ocenjujejo moj mobilnik.	3,58	1,30	1,08	1,14	1,46
Na nek način sem kar navezan na svoj mobilni aparat.	4,05	4,23	1,99	4,33	3,48
Moj mobilni aparat je postal del mene samega.	3,52	3,60	1,47	3,92	2,96
Brez mobilnika bi se počutil odrezanega od sveta.	3,63	3,57	1,77	3,80	3,04
Uporaba mobilnega telefona je zabavna.	3,77	4,21	2,22	2,60	3,06
Število različnih uporabljanih storitev	3,24	4,85	2,48	2,85	3,32
Intenzivnost uporabe ostalih storitev v tipičnem dnevu	3,15	4,64	1,67	1,73	2,68

Omenimo, da smo z rezanjem dendrograma pri nižjem nivoju združevanja prvo »naravno« skupino razdvojili v skupini 1 in 2 iz zgornje tabele, drugo »naravno« skupino pa v skupini 3 in 4. Kot bomo pokazali tudi v nadaljevanju, to pomeni, da obstaja pomembna ločnica med prvo in drugo skupino na eni ter tretjo in četrto skupino na drugi strani, medtem ko se znotraj vsakega od omenjenih parov kažejo določene sorodnosti.
Prvo skupino (*Mobieksibicionisti*) karakterizira predvsem ena značilnost: pripadniki te skupine so izrazili pretežno strinjanje s trditvijo, da je pomembno, kako drugi ocenjujejo njihov mobilni telefon, medtem ko se pripadniki drugih skupin s to trditvijo niso strinjali. Pomembna jim je tudi oblika mobilnega telefona.
Za pripadnike druge skupine, *Mobientuziaste*, je značilna velika »raznolikost uporabe« (v mislih imamo tretji faktor iz Tabele 2, glej tudi Tabelo 3) – intenzivno uporabljajo veliko število storitev mobilnega telefona in se ob tem kratkočasijo.
Tretja skupina (*Zadržani pragmatiki*) dosega prav na vseh spremenljivkah podpovprečne vrednosti – pripadniki te skupine torej ne dajo veliko na obliko svojega mobilnega aparata, se z njim ne čutijo povezane ter veliko storitev, ki jim jih ponuja, ne uporabljajo. Do mobilnega telefona imajo zadržan in pragmatičen odnos.

Četrta skupina (Navezani uporabniki) je v marsičem podobna »zadržanim pragmatikom «. Pripadniki omenjenih skupin se glede raznolikosti uporabe ter prezentacijske vrednosti, ki jo pripisujejo svojemu mobilnemu aparatu, močno razlikujejo od pripadnikov prve in druge skupine, ki tu dosegajo občutno višje vrednosti.
Tisto, kar pripadnike četrte skupine razlikuje od »zadržanih pragmatikov «, je njihova navezanost na mobilni telefon, pri čemer dosegajo celo višje vrednosti kot pripadniki prve in druge skupine.
V spodnji tabeli si poglejmo, kako se skupine med seboj razlikujejo glede demografskih značilnosti ter uporabe (mobilne) tehnologije.

Tabela 4: Demografske značilnosti in uporaba tehnologije po skupinah

Skupina	1	2	3	4	
	Mobiekshibi-cionisti	Mobientuziasti	Zadržani pragmatiki	Navezani uporabniki	skupaj
Delež skupine	12 %	28 %	34 %	27 %	100 %
Povprečna starost	31,4	27,8	45,0	44,3	38,4
Delež moških	60 %	45 %	48 %	58 %	51 %
Delež šolajočih (učenec, dijak, študent)	40 %	47 %	10 %	9 %	24 %
Klici po mobilnem telefonu v tipičnem dnevu	7,0	10,9	6,0	9,2	8,3
Minute uporabe mobilnega telefona v tipičnem dnevu	25,3	39,4	18,0	26,2	27,0
Telefonske številke v imeniku mobilnega telefona	49,9	102,2	46,0	69,8	68,3
Starost mobilnega telefona v mesecih	19,5	15,6	24,0	23,6	21,0
Ali je uporabil računalnik v zadnjih 3 mesecih	71 %	89 %	58 %	57 %	68 %
Ali je uporabil internet v zadnjih 3 mesecih	58 %	85 %	52 %	53 %	62 %
Uporablja mobilni dostop	11 %	20 %	6 %	4 %	10 %
Uporablja MMS-sporočila	26 %	41 %	10 %	9 %	21 %
Uporablja fotografiranje z mobilnim telefonom	19 %	40 %	11 %	9 %	20 %

Glede izobrazbe in velikosti naselja se skupine med seboj ne razlikujejo, zato teh podatkov ne navajamo. Kot vidimo, so pripadniki prve in druge skupine v povprečju za približno petnajst let mlajši od pripadnikov tretje in četrte skupine. Ta razlika se odraža tudi v deležu anketirancev s statusom učenca, dijaka ali študenta, ki je v prvih dveh skupinah občutno višji.[5]

Kot je razvidno iz zadnjih treh vrstic zgornje tabele, »mobientuziasti« izstopajo po uporabi informacijskih tehnologij. Od preostalih treh skupin se značilno razlikujejo glede uporabe računalnika, interneta, mobilnega dostopa do interneta, MMS -sporočil in fotografiranja z mobilnikom.[6]
Tudi pri uporabi mobilnega telefona so daleč pred ostalimi »mobientuziasti« z velikim številom telefonskih številk v imeniku,[7] pogosto uporabo v tipičnem dnevu itn.; sledijo pripadniki četrte in prve skupine; na zadnjem mestu so »zadržani pragmatiki«.
Pri uporabi mobilne tehnologije se torej pokažejo razlike znotraj skupin »mlajših « in »starejših« – »mobientuziasti« so bolj intenzivni uporabniki kot »mobiekshibicionisti «,[88] »navezani uporabniki« pa bolj kot »zadržani pragmatiki«.[99]
V nadaljevanju nas zanima, kako se dobljene skupine med sabo razlikujejo še v

---

[5] V opombah 3 do 7 povzemamo rezultate analize variance z Bonferonnijevim post-hoc testom; navedene statistične značilnosti se nanašajo na najmanj značilno razliko, ki se pojavi pri primerjavi parov skupin. Razlike v starosti in deležu učenca, dijaka ali študenta so statistično značilne ($p < 0,001$).

[6] Uporaba računalnika ($p = 0,05$); uporaba interneta ($p = 0,001$); mobilni dostop do interneta ($p < 0,001$); MMS ($p = 0,05$); fotografiranje ($p = 0,02$).

[7] Od vseh skupin se statistično značilno razlikujejo ($p = 0,01$).

[8] Imajo več telefonskih številk v imeniku telefona ($p < 0,001$); v tipičnem dnevu porabijo več minut za uporabo mobilnega telefona ($p = 0,1$).

[9] Imajo več telefonskih številk v imeniku telefona ($p = 0,02$).

drugih vidikih – po spremenljivkah, ki niso bile v naboru razvrščanja. Izmed velikega nabora indikatorjev raziskave RIS prikazujemo analizo glede na tiste, pri katerih se kažejo razlike znotraj skupin »mlajših« in »starejših« (zanimajo nas razlike med prvo in drugo na eni in tretjo in četrto skupino na drugi strani) ter po drugi strani dajejo vsebinski vpogled v naravo dobljenih skupin.

Tabela 5: Strinjanje s trditvami na lestvici od 1 (»sploh ne drži«) do 5 (»zelo drži«)

Skupina	1	2	3	4	
	Mobiekshibicionisti	Mobientuziasti	Zadržani pragmatiki	Navezani uporabniki	skupaj
1. Če bi bolj zaupal/a vase, bi bilo moje življenje lažje.	3,30	2,88	2,79	2,80	2,88
2. Nisem sproščen/a, če sem z ljudmi, ki jih ne poznam dobro.	3,23	2,92	2,80	2,69	2,86
3. Če imam neznan neodgovorjen klic, vedno poklicem nazaj.	3,48	3,15	3,06	3,27	3,19
4. Želel bi si, da bi me pogosteje klicali na mobilni telefon.	2,81	2,21	1,55	1,79	1,95
5. Mobilnik mi pomeni zgolj tehnično napravo za komuniciranje.	3,54	3,62	4,32	4,36	4,05
6. Hitro se znajdem pri uporabi novega mobilnega telefona.	3,43	4,14	2,58	3,07	3,24
7. Pomembno je, da imam zmogljiv mobilni telefon.	3,97	3,83	2,98	3,76	3,54
8. Bolj je življenje razburljivo in polno dogodkov, bolj uživam.	3,55	3,86	3,07	3,18	3,38
9. Stvari me hitro vznemirijo in prestrašijo.	2,69	2,26	2,38	2,22	2,34
10. Lahko bi se reklo, da sem nekoliko nervozen človek.	2,37	2,28	2,33	2,34	2,32

»Mobiekshibicionisti« imajo na prvih štirih trditvah najvišja povprečja strinjanja. Ena možnih razlag je sledeča: »mobiekshibicionisti« so v primerjavi s pripadniki drugih skupin nekoliko manj samozavestni (višji povprečji strinjanja na prvih dveh trditvah), zato skušajo socialne stike vzpostavljati s pomočjo mobilnega telefona (višji povprečji strinjanja na tretji in četrti trditvi). Vsekakor pa bi bilo to trditev potrebno potrditi še z drugimi metodami. Spomnimo, da je postopek razvrščanja te anketirance uvrstil v posebno skupino predvsem zato, ker so se močneje kot drugi strinjali, da je pomembno, kaj si drugi mislijo o njihovem mobilnem telefonu. Precejšen delež jih odgovarja, da v primeru, da jim je dolgčas, igrajo računalniške igrice na osebnem računalniku (glej spodnjo tabelo).

Tabela 6: Prostočasovne aktivnosti po skupinah – prikaz deležev pripadnikov skupin v ekstremnih kategorijah (nikoli, dnevno)

Skupina		1	2	3	4	
		Mobiekshibi-cionisti	Mobientuziasti	Zadržani pragmatiki	Navezani uporabniki	skupaj
Ko mi je dolgčas, igram igre na osebnem računalniku.	Nikoli	50 %	48 %	78 %	77 %	66 %
	Dnevno	23 %	12 %	5 %	4 %	9 %
Posedam v kavami, slaščičarni ali gostinskem lokalu.	Nikoli	24 %	10 %	33 %	20 %	22 %
	Dnevno	8 %	17 %	8 %	11 %	11 %
Obiskujem lokale z glasbo, diskoteke ali zabave.	Nikoli	54 %	26 %	67 %	57 %	52 %
	Tedensko, dnevno	12 %	20 %	5 %	8 %	11 %
Ko mi je dolgčas, pošljem kak SMS.	Nikoli	37 %	16 %	64 %	60 %	47 %
	Dnevno	13 %	26 %	2 %	4 %	10 %

O »mobientuziastih« dobimo drugačno sliko. Uživajo v razburljivem življenju, imajo pogoste socialne stike (glej zgornjo tabelo), če jim je dolgčas, pogosto pošljejo kakšno kratko sporočilo prek mobilnega telefona. Pri uporabi novega mobilnega telefona se počutijo kompetentne.
Obe skupini »mlajših« izražata v primerjavi s »starejšimi« precejšnje strinjanje s trditvijo, da je pomembno imeti zmogljiv mobilni telefon, in se po drugi strani manj strinjata, da jim mobilni telefon predstavlja zgolj sredstvo komunikacije.
Med »starejšimi« ne opazimo tako pomembnih razlik. Nekoliko se nakazuje, da imajo »navezani uporabniki« več socialnih stikov kot »zadržani pragmatiki« (glej Tabelo 6), vendar pa pride do kritičnih razlik zgolj na področju odnosa do mobilnega telefona. Pripadniki četrte skupine se počutijo manj kompetentne pri uporabi novega mobilnega telefona (glej Tabelo 5), lastništvo »zmogljivega mobilnega telefona« pa jim ne predstavlja pomembne prioritete.
Do najpomembnejših razlik pride pri sami uporabi mobilnega telefona, kjer »navezani uporabniki« močno prednjačijo pred »zadržanimi pragmatiki« (glej Tabelo 4): v tipičnem dnevu opravijo več klicev, za to porabijo več minut ter imajo v imeniku shranjeno večje število telefonskih številk.

4.0 Podrobnejše razbitje na skupine

Za konec si oglejmo še, kakšna je notranja sestava vsake izmed zgoraj omenjenih štirih skupin. Da smo dosegli, da je vsaka skupina razpadla na vsaj dve podskupini, smo drevo razvrščanja rezali še niže, pri devetih skupinah (glej Sliko 1)[1010]. Rezultate podajamo v Tabelah 7, 8 in 9 v Prilogi.

Izkaže se, da je skupina »mobiekshibicionistov« močno heterogena, da je torej nastala z združevanjem dveh precej različnih podskupin. Pripadniki obeh podskupin imajo v skupnem predvsem to, da je zanje precej pomembno, kako drugi ocenjujejo njihov mobilni telefon.[1111]

---

[10] Poudariti velja, da smo doslej (v Tabelah 4 do 10) analizirali rešitev hierarhičnega razvrščanja, ki smo jo naknadno optimizirali še z metodo voditeljev. Podrobnejše razbitje, ki ga obravnavamo v tem razdelku, pa se nanaša na prvotno (torej neoptimizirano) rešitev, zato je treba interpretacije je vzeti z nekoliko rezerve. Ker postopek optimizacije ni povzročil drastičnih prestavljanj enot med skupinami, so rezultati vseeno ilustrativni.

[11] Ta spremenljivka je imela v primerjavi z ostalimi spremenljivkami, uporabljenimi v postopku razvrščanja, nizko povprečje, posledično pa tudi nizek standardni odklon. V razvrščanju smo uporabili standardizirane spremenljivke – vrednosti spremenljivk smo torej delili z ustreznim standardnim odklonom. Enotam z visokimi vrednostmi (3, 4 in 5) omenjene spremenljivke so tako pripadle visoke z-vrednosti. Kdor je torej izrazil strinjanje s trditvijo »Pomembno je, kako drugi

Manjšo podskupino bi lahko imenovali kar »ultraentuziasti«, saj kaže celo bolj poudarjene lastnosti skupine »mobientuziastov« (mladi uporabniki , ki intenzivno uporabljajo mobilni telefon, se ob tem zabavajo itd.), poleg tega pa jim ni vseeno, kako drugi ocenjujejo njihov mobilni telefon. Preostanek »mobiekshibicionistov« so uporabniki pretežno moškega spola, srednjih let (povprečje 35 let), ki uporabljajo manj storitev, so na mobilnik manj navezani, a jim je vseeno pomembno, kaj si o njem mislijo drugi.
Skupina »mobientuziastov« razpade na dve podskupini – za pripadnike prve se nakazuje, da so dokaj splošno nagnjeni k uporabi novih tehnologij (računalnikov in interneta, glej Tabelo 9), zato jim tudi uporaba mobilnika ni tuja. V drugi podskupini pa so uporabniki, usmerjeni bolj specifično v uporabo mobilnega telefona, na katerega so močno navezani (Tabela 7), ter pogosto uporabljajo »zabavne storitve«, npr. fotografiranje in sporočila MMS (Tabela 9).
Skupina »zadržanih pragmatikov« razpade na tri dele, ki jih najlepše karakteriziramo s starostjo – trideset-, štirideset- in petdesetletniki. S starostjo upada pogostost uporabe tehnologij, tako mobilnih kot tudi računalnika in interneta. Pri tridesetletnikih se nakazuje za »pragmatike« dokaj visoka navezanost na mobilni telefon in raznolikost uporabe le-tega, štiridesetletniki pa pri nakupu novega mobilnika pazijo tudi na obliko.
Tudi »navezane uporabnike« na dve podskupini razločuje trditev »ko kupujem nov mobilni telefon, je oblika zame pomembna«. Podskupina, ki izraža strinjanje s to trditvijo, ima v pomnilniku shranjenih več številk in opravi več klicev, bolj pogosto pa uporablja tudi računalnik in internet .

5.0 Sklep

Pri določanju tipičnih profilov uporabnikov mobilnih telefonov nam analizo otežuje dejstvo, da so spremenljivke, ki opisujejo odnos do mobilnega telefona, med seboj visoko korelirane. Kdor se ob uporabi mobilnega telefona zabava, mu je pomembna tudi oblika svojega aparata; kdor uporablja veliko število storitev mobilnega telefona, se počuti nanj bolj navezanega.
Ob pretiranem posploševanju bi lahko torej celo trdili, da se uporabniki mobilnih telefonov med seboj razlikujejo zgolj glede na eno samo dimenzijo – nekakšno posplošeno intenzivnost uporabe. S tem bi populacijo razdelili na dve skupini, ki bi se najbolj razlikovali predvsem po starosti. Mlajši uporabniki se seveda pri tem nagibajo k skrajnosti, ki jo lahko opišemo s sintagmo »brez njega mi živeti ni«, medtem ko se starejši nagibajo k protipolu »mobilnik mi predstavlja nujno zlo«.
Nakazuje pa se, da lahko med mlajšimi uporabniki razlikujemo med dvema skupinama. Pripadniki prve se zaradi nekoliko nižje samozavestnosti v družbi ne počutijo sproščene, primanjkljaj socialnih stikov skušajo nadomestiti z uporabo mobilnega telefona. Pomembna jim je prezentacijska vrednost svojega mobilnega telefona, skozi katerega se predstavljajo svetu. Skupina obsega dobro desetino vseh uporabnikov mobilnih telefonov. Njihov protipol znotraj skupine »mlajših « predstavljajo uporabniki (morda bolje rečeno uporabnice), ki jim ne manjka socialnih stikov, imajo poln imenik telefonskih številk , uporabljajo veliko število storitev mobilnega telefona, pošiljajo veliko število SMS -sporočil itd.
Razdvojitev skupine »starejših« ni tako vsebinsko bogata. Na eni strani najdemo uporabnike, ki kažejo izrazito pragmatičen odnos do uporabe mobilnega telefona

---

ocenjujejo moj mobilni telefon«, se je precej oddaljil (v smislu *razdalje* v postopku hierarhičnega razvrščanja) od drugih enot in je bil zelo verjetno uvrščen med »mobiekshibicioniste«.

in ga prav zares dojemajo le kot »nujno zlo«. Na drugi strani so uporabniki, ki se počutijo navezane na svoj mobilni telefon, a ga vseeno dojemajo zgolj kot sredstvo komunikacije. Slednji svoj mobilni telefon uporabljajo mnogo bolj intenzivno kot prvi, glede na dimenziji »prezentacijske vrednosti« in »raznolikosti uporabe« (glej Tabelo 2) pa ne opazimo pomembnejših razlik.

S pričujočo študijo smo torej prikazali tudi že sicer intuitivno ugotovljiv trend delitve na pragmatično večino, ki mobilni telefon uporablja ali zgolj za nujno komunikacijo ali pa ob njej še za kratkočasno pogovarjanje in izmenjavo SMS - sporočil, ter manjšino, ki je mobilni telefon bolj aktivno vključila v (re)organizacijo svojega vsakdanjega delovanja in povezovanja. Ta manjšina mobilni telefon uporablja predvsem kot nujni pripomoček za organizacijo spremenjenih časovnoprostorskih delovanj socialnih omrežij, ki jih v veliki meri omogočajo informacijsko-komunikacijske tehnologije. Ko ta, sicer že banalizirani osebni pripomoček odpove, lahko razumemo, da aktivni uporabniki dojamejo, da jim »brez njega ni živeti«.

Čeprav smo, izhajajoč iz May-Hearnove teze o personifikaciji uporab, ugotovili, da je prezentacijsko-personifikacijski značaj mobilnega telefona pogost pri mlajših informacijsko pismenih uporabnikih, ki jim, kot kažejo rezultati analize, primanjkuje samozavesti in sproščenosti v širši družbi, bi za globlje razumevanje personifikacije osebnega organizacijsko-komunikacijskega pripomočka ter eks presivnosti uporab morali razširiti naše raziskovalno polje. Analiza bo morala vključevati ob osebnih izbirah številnih nastavitev na primer še: pestrost SMS - socio- in idiolektov, iskanja kar se da osebnih melodij, ki nam jih v zadnjem času omogočajo programi namenjeni miksanju »tonov zvonjenja«,[12] izbiro zunanjih podob aparatov in oblačil za mobilne telefone, deskanje po spletu, oblikovanje osebnih mobiblogov ... Pred tem pa bo treba razvozlati klobčič koreliranosti spremenljivk.

Do globljega razumevanja pestrosti uporab mobilnih telefonov s strani slovenskih uporabnikov ter odgovora na vprašanje »Kaj vse je za nas mobi?« se bomo morali dokopati tudi s kvalitativnimi metodami. Z usmerjenimi nestandardiziranimi in polstandardiziranimi intervjuji o odnosu do mobilnega telefona in načinih uporabe ter oblikah personifikacije (glej Križan 2005), diskruzivnimi analizami pogovorov v tradiciji etnometodloških pristopov, sociolingvističnimi analizami SMS -sporočil, analizami mobilnih telefonov kot statusnih označevalcev in ostalimi »mehkimi« metodami se bomo laže prikopali do razumevanja personifikacije in ekspresivnosti uporab mobilnih telefonov. Šele ti vsebinsko bolj poglobljeni pristopi nam bodo omogočili kompleksnejši vpogled ter tudi oblikovanje primernejših indikatorjev za uporabo v prihodnjih kvantitativnih študijah.

6.0 Literatura

[1.] Charlton, T. et al. (2002): Mobile Telephone Ownership and Usage Among 10- and 11-Years-Olds. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 7(3), 152–163.
[2.] Ferligoj , A. (1989): Razvrščanje v skupine. *Metodološki zvezki*. Ljubljana: FDV.
[3.] Fortunati , L.a (2005): *Mainstreaming Mobiles and the Fourth Communicative Revolutio*n. Dostopno na: http://elife.ris.org/uploadi/editor/1145940475Mainstreaming%20mobiles.doc (Datum dostopa: 1. 6. 2007).
[4.] Ghering, V. V. (ed.) (2004): *The Internet in Public Life*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
[5.] Graham, S. (2004): Beyond the »Dazzling Light«: from Dreams of Transcendence to the »Remediation« of Urban Life. *New Media & Society*, 6(1), 16–25.
[6.] Hutchby, I., Barnett, S. (2005): Aspects of the Sequential Organization of Mobile Phone Conversation. *Discourse Studies*, 7(2), 147–171.

[12] Tako nas na primer pionirji tehno-popa Faithless ob svojem novem CD-ju vabijo na uradni spletni strani s sloganom »Remix Bombs, Make Your Own Ringtone«.

[7.] Ito , M., Okabe , D., Matsuda , M., (eds.) (2005): *Personal, Portabel, Pedestrian: Mobile Phones in Japnese Life*. Cambridge: MIT Press.
[8.] Jauréguiberry, F. (2000): Mobile Telecommunications and the Management of Time. *Social Science Information*, 39(2), 255–268.
Katz , J. E., Aakhus , M. A. (eds.) (2002): *Perpetual Contact: Mobile Communication, Private Talk, Public Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
[10.] Križan, S. (2005): *Normativni in individualni dejavniki obsebnosti mobilnega telefona*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Magistrsko delo.
[11.] May, H., Hearn, G. (2005): The mobile phone as media. *International Journal of Cultural Studies*, 8 (2), 195–211.
[12.] Mayerson, G. (2001): *Heidegger , Habermas and the Mobile Phone.* Cambridge: Icon Books.
[13.] Mlinar, Z. (1994): *Individuacija in globalizacija v prostoru*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
[14.] Mosco, V. (2004): *The Digital Sublime: Myth, Power, and Cyberspace*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
[15.] Rae Cooley , H. (2004): It's All About the Fit: The Hand, the Mobile Screenic Device and Tactile Vison. *Journal of Visual Culture*, 3(2), 133–155.
[16.] Terranova, T. (2004): *Network Culture: Politics for the Information Age*. London: Pluto Press.
[17.] Trček , F. (2003): *Problem informacijske (ne)dostopnosti*, (Zbirka Kiber, 1). Ljubljana: Center za prostorsko sociologijo, Fakulteta za družbene vede.
[18.] Yoon, K. (2003): Retraditionalizing the Mobile: Young People's Sociality and Mobile Phone Use in Seoul, South Korea. *European Journal of Cultural Studies*, 6(3), 327–343.

7.0 Priloga

Tabela 7: Razbitje na devet skupin – hierarhično razvrščanje (Wardova metoda, kvadrirana evklidska razdalja, standardizirane spremenljivke)

Skupina	1		2		3			4	
	Mobiekshibicionisti		Mobientuziasti		Zadržani pragmatiki			Navezani uporabniki	
Podskupina	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Število enot v podskupini	17	39	63	97	57	56	73	69	41
Videz mobilnega telefona je zame zelo pomemben.	4,65	3,41	2,35	2,85	1,25	1,71	1,15	1,72	1,46
Ko kupujem nov telefon, je oblika zame pomembna.	4,59	3,85	3,92	3,99	1,93	3,50	1,32	3,64	1,24
Precej pomembno je, kako drugi ocenjujejo moj mobilni telefon.	3,76	3,51	1,14	1,45	1,11	1,13	1,12	1,04	1,29
Na nek način sem kar navezan na svoj mobilni aparat.	4,94	3,67	3,49	4,60	2,93	1,59	2,03	4,35	4,54
Lahko bi se reklo, da je moj mobilnik postal del mene samega.	4,53	3,03	2,35	4,43	2,53	1,23	1,47	3,77	3,98
Brez mobilnega telefona bi se počutil odrezanega od sveta.	4,24	3,36	2,84	4,09	1,93	2,00	1,90	3,59	4,07
Uporaba mobilnega telefona je zabavna.	4,53	3,51	3,73	4,33	3,75	2,09	1,66	1,97	2,66
Število različnih uporabljanih storitev	4,71	2,46	4,62	4,61	3,30	2,75	1,92	3,07	2,27
Intenzivnost uporabe ostalih storitev v tipičnem dnevu	5,00	2,13	4,44	4,69	2,46	1,38	1,05	1,54	1,73

Tabela 8: Razbitje na devet skupin – analiza prostočasovnih aktivnosti, prikaz deležev pripadnikov skupin v ekstremnih kategorijah (nikoli, dnevno)

Skupina		1		2		3			4	
		Mobiekshibicionisti		Mobientuziasti		Zadržani pragmatiki			Navezani uporabniki	
Podskupina		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ko mi je dolgčas, igram igre na osebnem računalniku.	Nikoli	41 %	56 %	54 %	44 %	63 %	71 %	92 %	78 %	85 %
	Dnevno	18 %	23 %	11 %	14 %	12 %	4 %	1 %	0 %	2 %
Posedam v kavami, slaščičami ali gostinskem lokalu.	Nikoli	24 %	23 %	8 %	10 %	19 %	24 %	49 %	14 %	34 %
	Dnevno	12 %	8 %	16 %	16 %	12 %	9 %	3 %	9 %	17 %
Obiskujem lokale z glasbo, diskoteke ali zabave.	Nikoli	53 %	55 %	24 %	30 %	42 %	63 %	88 %	54 %	71 %
	Tedensko, dnevno	24 %	3 %	17 %	21 %	11 %	2 %	3 %	9 %	5 %
Ko mi je dolgčas, pošljem kak SMS.	Nikoli	0 %	56 %	13 %	19 %	39 %	61 %	89 %	60 %	68 %
	Dnevno	18 %	8 %	22 %	25 %	9 %	2 %	0 %	0 %	7 %

Tabela 9: Razbitje na devet skupin – analiza skupin glede na izbrane spremenljivke

Skupina	1		2		3			4	
	Mobi ekshibicionisti		Mobientuziasti		Zadržani pragmatiki			Navezani uporabniki	
Podskupina	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Povprečna starost	24,2	35,1	29,0	28,2	33,1	45,3	52,6	44,6	48,7
Delež moških	59 %	67 %	44 %	41 %	60 %	52 %	44 %	58 %	59 %
Delež šolajočih se (učenec, dijak, študent)	71 %	28 %	38 %	44 %	28 %	5 %	3 %	10 %	7 %
Število klicev po mobilnem telefonu v tipičnem dnevu	7,1	6,6	10,2	9,8	7,2	7,2	5,6	11,5	6,4
Število minut uporabe mobilnega telefona v tipičnem dnevu	45,7	16,8	39,7	39,0	27,5	16,5	11,6	29,8	17,2
Število telefonskih številk v imeniku mobilnega telefona	70,5	40,8	90,8	98,1	71,0	45,5	35,6	78,4	57,2
Starost mobilnega telefona v mesecih	12,4	21,7	16,6	17,3	18,9	23,2	26,4	24,1	24,5
Ali je uporabil računalnik v zadnjih 3 mesecih	94 %	59 %	97 %	86 %	82 %	63 %	34 %	62 %	34 %
Ali je uporabil internet v zadnjih 3 mesecih	82 %	46 %	90 %	78 %	75 %	57 %	30 %	58 %	37 %
Uporablja mobilnik oz. podatkovno kartico za mobilni dostop	24 %	8 %	19 %	18 %	7 %	5 %	4 %	4 %	5 %
Uporablja MMS-sporočila	47 %	15 %	30 %	42 %	12 %	21 %	1 %	9 %	12 %
Uporablja fotografiranje z mobilnim telefonom	47 %	8 %	33 %	37 %	19 %	13 %	4 %	12 %	7 %
1. Če bi bolj zaupal/a vase, bi bilo moje življenje lažje.	2,88	3,43	2,45	3,00	2,64	2,91	2,58	2,43	2,73
2. Nisem sproščen/a, če sem z ljudmi, ki jih ne poznam dobro.	3,06	3,11	2,65	3,06	2,60	2,73	2,83	2,65	2,54
3. Če imam neznan neodgovorjen klic, vedno pokličem nazaj.	3,47	3,62	3,14	3,14	3,11	2,98	3,21	3,01	3,54
4. Želel bi si, da bi me pogosteje klicali na mobilni telefon.	3,18	2,64	1,98	2,33	1,81	1,54	1,56	1,70	1,71
5. Mobilnik mi pomeni zgolj tehnično napravo za komuniciranje.	3,18	3,77	3,71	3,52	4,00	4,41	4,55	4,41	4,46
6. Hitro se znajdem pri uporabi novega mobilnega telefona.	4,29	3,08	4,07	4,16	3,18	2,66	2,13	3,17	2,55
7. Pomembno je, da imam zmogljiv mobilni telefon.	4,47	3,84	3,60	4,00	3,39	3,07	2,73	3,80	3,58
8. Bolj je življenje razburljivo in polno dogodkov, bolj uživam.	3,65	3,54	3,87	3,70	3,44	2,89	2,58	3,39	2,76
9. Stvari me hitro vznemirijo in prestrašijo.	2,59	2,72	2,24	2,25	2,16	2,51	2,44	2,15	2,41
10. Lahko bi se reklo, da sem nekoliko nervozen človek.	2,41	2,33	2,29	2,37	2,09	2,60	2,38	2,21	2,27